

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Повсякчасні економічні зміни, які відбуваються в різних країнах світу, вимагають налагодження торговельних відносин між ними. Міжнародні взаємозв'язки стимулюють розвиток науково-технічного прогресу (НТП), що впливає на розширення ринку товарів та послуг.

Поточний стан національної економіки України перебуває в екстремальному положенні. Чимало секторів економічної діяльності зазнали зменшення обсягів експортно-імпортних операцій через повномасштабне вторгнення рф на східні території країни в 2022 р. [1, с. 190-191]

Для оцінки економічного стану України розглянемо динаміку експорту та імпорту за 2020-2023 рр.. (табл. 1)

Таблиця 1

Динаміка зовнішньоторговельної діяльності України (товарами) за період 2020-2023 рр.

Показник	Роки			
	2020	2021	2022	2023
Експорт, млн. дол. США	49 192	68 072	44 136	36 186
Імпорт, млн. дол. США	54 336	72 843	55 296	63 562
Сальдо, млн. дол. США	-5 144	-4 771	-11 160	-27 376

Джерело: складено автором за даними [1]

На підставі статистичних даних табл. 1, у 2023 р. порівняно з 2022 р. спостерігається скорочення експортних операцій на 18,0 %, тобто на 7,9 млрд. дол. США. Обсяг імпорту навпаки зріс на 14,9 %, тобто на 8,3 млрд. дол. США. У 2023 р. економічний показник різниці між експортом та імпортом товарів дорівнює негативному значенню, що за період 2020-2023 рр. є найнижчим.

Аналізуючи аналітичні дані представлені НБУ про динаміку зовнішньоторговельної діяльності в розрізі географічних регіонів, робимо висновки, що після 2022 р. структура міжнародної торгівлі України з іноземними партнерами зазнала суттєвих змін через введення воєнного стану.

Станом на 2023 р. найактивнішими партнерами України в експортно-імпортній діяльності є Європа та країни ЄС. Торговельні операції з даними регіонами збільшились на 4,8 % та 8,5 % відповідно. Експорт до інших країн зменшився. Найбільшого скорочення експортної складової зазнав регіон Азія на 65,0 % у 2023 р. порівняно з 2021 р.

Розглянемо структуру зовнішньоторговельної діяльності України за період 2021-2023 рр. Сектор продовольчі товари та сировина для їх виробництва зайняли найбільшу частку від загального обсягу (63,4 %). На другому місці

чорні й кольорові метали та вироби з них, відсоток від загального обсягу склав 11,2 %. Найбільшу частку від загального обсягу імпорту в Україні за 2023 р. займають машини, устаткування, транспортні засоби та прилади, їх частка склала 39,9 %. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості посідає друге місце, відсоток від загального обсягу склав 17,6 %. [3]

Хоч у структурі зовнішньої торгівлі України переважає обсяг торгівлі товарами, проте торговельна діяльність послуг також розвивається. Розглянемо зміни в міжнародній торгівлі послугами в Україні за період 2020-2022 рр. Проаналізувавши статистичні дані НБУ, у 2022 р. порівняно з 2021 р. спостерігається зниження експорту послуг на 9,6 %, тобто на 1,8 млрд. дол. США. Структура імпорту навпаки стрімко зросла, тому обсяг споживання послуг становить на 9,2 %, тобто на 13,3 млрд. дол. США більше ніж у попередньому році. З 2020 р. по 2022 р. спостерігається тенденція до скорочення різниці між показниками експорту та імпорту. У 2022 р. сальдо дорівнює негативному значенню. [2]

Найактивніші партнери України в контексті експорту та імпорту послуг - Європа та країни ЄС. Їх частка від загального складає: в експорті – Європа (50,8 %), країни ЄС (39,2 %) та в імпорті - Європа (54,9 %), країни ЄС (51,9 %).

Аналізуючи галузевий розподіл та динаміку сфери послуг в розрізі економічних секторів протягом періоду 2020-2022 рр., зазначимо, що перше місце в експорті посідає сфера телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг, порівняно з попереднім роком збільшення на 5,8 %. Провідне місце в імпорті послуг займає сфера подорожей, що становила третю частину від загальної кількості операцій у 2022 р. [3]

Отже, введення воєнного стану на територіях України істотно вплинув на структуру зовнішньої торгівлі. В 2023 р. обсяг експорту зменшився, а імпорту – збільшився. Україна все ще не змогла розширити ринки на регіони Азія, Африка, Америка, тому, наразі, український вектор міжнародної торгівлі спрямований на європейський простір. Для покращення стану зовнішньоторговельної діяльності важливо провести реформи із застосування потенціалу інформаційних технологій та науково-технічного прогресу (НТП).

Список використаних джерел

1. Брух О. Оцінка стану зовнішньої торгівлі України в умовах військового стану. *Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку підприємництва*: матеріали II всеукр. наук.-практ. конф., м. Львів, 24 трав. 2023 р. Львів, 2023. С. 190-193.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Національний банк України URL: <https://bank.gov.ua/>